

Förvaltning

Utveckling och Service

Lena Hagerman

Tfn 044-136996, 0733-136996

Lena.hagerman@kristianstad.se

Remissvar: Avskaffande av systemet med etableringslotsar

AVN 2015/2615

Arbete och välfärdsförvaltningens förslag till Arbete och välfärdsnämnden

- Överlämna yttrandet till arbetsmarknadsdepartementet samt för delgivning till kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanfattning

Enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska Arbetsförmedlingen tillhandahålla ett eller flera valfrihetssystem som ger nyanlända rätt att välja en etableringslots. I denna promemoria föreslås att detta krav ska upphöra att gälla den 1 januari 2016. Arbete och välfärdsnämnden anser att beslutet är riktigt men ifrågasätter analysen som görs av lotsverksamheten samt konsekvenserna som beskrivs för den kommunala verksamheten om lotssystemet avskaffas.

Beslutsunderlag

Promemoria DS 2015:26 Avskaffande av systemet med etableringslotsar

Ärendet

Den 1 december 2010 reformerades mottagandet av nyanlända invandrare genom införandet av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Syftet med etableringsreformen var att underlätta och påskynda nyanländas etablering i samhälls- och arbetslivet. Staten fick genom Arbetsförmedlingen det samordnande ansvaret för vissa nyanländas etablering. Tiden för det statliga ansvaret sattes till två år trots att den genomsnittliga etableringstiden, på arbetsmarknaden, för invandrade män då låg kring sju år och för kvinnor kring tio. Lotsverksamheten hade också ett klart fokus på etablering på arbetsmarknaden. I promemorian konstateras att lotsverksamheten insatser riktade direkt mot etablering på

arbetsmarknaden endast utgjort mindre del av verksamheten som främst arbetat med generell stöd till nyanlända. Analysen av detta förhållande blir att satsningen inte behövs eftersom ett informationsansvar, enligt 4§ förvaltningslagen 1986:223, redan finns för myndigheter när det gäller den egna verksamheten. Promemorian hänvisar också till det i grunden är ett kommunalt ansvar att stödja och vägleda i frågor av praktiskt karaktär enligt socialtjänstlagen (2001:453). Trots detta dras slutsatsen att avskaffandet av lotsar inte kommer att ha någon negativ effekt för kommunernas del utan istället kommer minskandet av antalet aktörer tydliggöra ansvarsfördelningen. De resurser som tidigare lagt på lotsverksamhet inklusive den lättnad i administration som minskad upphandling innebär tillfaller Arbetsförmedlingen som anses ge myndigheten större flexibilitet i förhållande till de nyanländas behov.

Arbete och välfärdsnämnden ifrågasätter dessa slutsatser.

Det första antagandet avseende etableringstiden borde ses över genom analys av hela etableringsreformen inklusive Arbetsförmedlingen egen del. Även bortsett från de lotsar som inte fungerat visar processen att behovet av generell stöd är stort de första åren i etableringsprocessen och att tiden för etablering på arbetsmarknaden också relaterar till detta. Trots detta dras inga slutsatser om tiden som etableringsansvaret ligger på Arbetsförmedlingen som också varit de förutsättningar lotsarna har haft att förhålla sig till. Inte någonstans lyfts frågan om rimligheten i en tvåårig etableringsprocess som inkluderar etablering på arbetsmarknaden. De behov som påverkat inriktningen på lotsarnas verksamhet bekräftas också av erfarenheter från Kristianstads kommun.

Genom en satsning på ett kommunalt medborgarkontor, i stadsdel med stor andel nyanlända, blir också fördelningen mellan stöd inom statliga ansvarsområden och kommunala tydlig då 70% av ärendena var statligt relaterade. Detta trots det uttalade ansvar som myndigheter har för information och stöd kring de egna ansvarsområdena. Andra erfarenheter bekräftar bilden och också den brist på flexibilitet som ansvariga myndigheter har kring att ändra serviceinsatser för att bättre tillmötesgå de behov som finns. Inte minst gäller detta migrationsverket. Den bristande samordning som finns mellan statliga myndigheter manifesteras även i hanteringen av ekonomiskt bistånd som kommunal socialtjänst vid övergången från migrationsverkets system och etableringen får bistå med. Även detta ställer krav på kommunal bemanning både vid handläggningen och vid återsökning av utbetalda medel.

Kommunens erfarenheter av lotsverksamheten varierar och även om avskaffandet tydliggör fördelning av ansvar så är de slutsatser som görs i promemorian, kring hur kommunerna kommer att påverkas, dåligt underbyggda. Belastningen på såväl kommunal verksamhet direkt som indirekt via behov av stöd från den idéburna sektorn, som redan idag tar ett stort ansvar för att stödja nyanlända, kommer att öka. Med den bristande analysen kring statens ansvar för att stödja och informera i sina egna verksamheter samt avsaknaden av förslag på hur den verksamheten ska utvecklas för att leva upp till de behov som finns och i enlighet med lagen ser kommunen med oro fram emot konsekvenserna av promemorians förslag.

Det saknas också reflektion kring varför endast 7 % av lotsverksamheten återfinns i den idéburna sektorn. Erfarenheten visar att ett fåtal föreningar klarar att hantera den administration och de krav som ställts vid upphandling. Siffrorna speglar således inte avsaknad av intresse för stödjande verksamhet. Tvärtom tar den idéburna sektorn ett stort ansvar för att stödja i etableringsprocesserna. Promemorian hade gärna fått återge några reflektioner kring detta och eventuella åtgärdsförslag i analysen kring hur det fortsatta stödsystemet är tänkt att fungera.

Merete Tillman
Förvaltningschef

Lena Hagerman
Utvecklingsstrateg

Beslut expedieras till
Lena Hagerman